

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Kultura języka polskiego cz. 2 Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Humanistyka w szkole - polonistyczno-historyczne studia nauczycielskie		Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -		Kod zajęć 18HUMS.12K.07327.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Historii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Emilia Kledzik, Sylwia Karolak		
Prowadzący zajęcia	Emilia Kledzik, Sylwia Karolak, Gabriela Dziamska-Lenart		
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 15, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 1	

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Doskonalenie przez studentów umiejętności sprawnego, poprawnego, skutecznego i estetycznego posługiwania się polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych, zarówno w mowie, jak i na piśmie.
C2	Przekazanie studentom wiedzy dotyczącej struktury i funkcjonowania współczesnej normy językowej, klasyfikacji błędów językowych, typologii innowacji językowych, kryteriów ich oceny, kodyfikacji i polityki językowej, postaw użytkowników wobec języka, zjawiska mody językowej, tendencji rozwojowych we współczesnej polszczyźnie.
C3	Przekazanie studentom wiedzy o zależności sposobu językowego kształtowania tekstu od sytuacji komunikacyjnej.
C4	Przygotowanie studentów do właściwej interpretacji i oceny nowych środków językowych pojawiających się w różnych typach tekstów.
C5	Uwrażliwienie studentów na społeczną rolę nauczyciela w podnoszeniu poziomu świadomości i kompetencji językowych użytkowników polszczyzny.

Wymagania wstępne

Brak.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna definicje podstawowych pojęć związanych z poprawną komunikacją językową;	HUM_K1_W01, HUM_K1_W03	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
W2	zna zależności między sytuacją komunikacyjną a poziomami normy, stosowanymi kryteriami oceny innowacji.	HUM_K1_W02, HUM_K1_W03, HUM_K1_W04, HUM_K1_W08	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	rozpoznaje i rozróżnia widoczne w tekstach tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny;	HUM_K1_U04, HUM_K1_U05, HUM_K1_U08, HUM_K1_U12	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U2	dostrzega innowacje i zmiany językowe występujące w tekstach mówionych i pisanych, także elektronicznych.	HUM_K1_U02, HUM_K1_U07, HUM_K1_U08, HUM_K1_U11, HUM_K1_U12	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Kultura języka jako dyscyplina językoznawcza. Podstawowe pojęcia z zakresu kultury języka: kultura języka w ujęciu tradycyjnym (warszawska szkoła kultury języka); nurt socjolingwistyczny w badaniach kulturalnojęzykowych; etyka słowa, estetyka słowa; system, norma, uzus, tekst; obiektywny charakter normy jako płaszczyzny odniesienia dla zjawisk innowacyjnych; elita humanistyczna jako grupa kształtująca normę; stosunek normy do pozostałych płaszczyzn języka; innowacja językowa, zmiana językowa, błąd językowy; typy błędów językowych.	W1, W2	Ćwiczenia
2.	Struktura współczesnej normy językowej. Typy norm językowych: jednostki jednokształtne i jednostki wielokształtne wchodzące w skład normy; typy wariantów normy; norma języka ogólnego a odmiany regionalne współczesnej polszczyzny – gwary miejskie; norma wzorcowa i norma użytkowa (potoczna); norma skodyfikowana; normy cząstkowe: fonetyczna, słowotwórcza, fleksyjna, składniowa, leksykalna, frazeologiczna, stylistyczna, ortograficzna, interpunkcyjna.	W1, W2, U1	Ćwiczenia
3.	Typy innowacji językowych: innowacje uzupełniające; innowacje regulujące; innowacje rozszerzające; innowacje nawiązujące; innowacje skracające i ich typy; innowacje precyzujące – zjawisko semantycznej repartycji wariantów normy.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia
4.	Innowacje uzupełniające w polszczyźnie XXI wieku: przyczyny powstawania innowacji uzupełniających; neologizmy słowotwórcze; neologizmy semantyczne (neosemantyzmy); neologizmy frazeologiczne (w tym zestawienia); najnowsze zapożyczenia.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia
5.	Kryteria oceny innowacji językowych: przegląd propozycji badawczych dotyczących stosowania kryteriów poprawności językowej; kryteria wewnątrzjęzykowe i zewnątrzjęzykowe.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia
6.	Współczesna norma frazeologiczna: struktura współczesnej normy frazeologicznej; typy innowacji frazeologicznych: uzupełniające, modyfikujące (ich rodzaje), rozszerzające, parafrazujące (trawestujące), semantyczne, mieszane; innowacja frazeologiczna a błąd frazeologiczny; zasady poprawności frazeologicznej.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia
7.	Kodyfikacja. Polska polityka językowa: problemy związane z kodyfikacją języka; postawy użytkowników wobec języka; polityka językowa w Polsce w realiach Unii Europejskiej; Ustawa o języku polskim i działalność Rady Języka Polskiego.	W1, W2	Ćwiczenia
8.	Zjawisko mody językowej: moda i snobizm w języku; szablon leksykalny; wyrazy modne w 2. połowie XX wieku a moda językowa XXI stulecia.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia
9.	Zewnątrzjęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: internacjonalizacja; terminologizacja (technologizacja); demokratyzacja; mediatyzacja; zjawisko nowej piśmienności.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
10.	Wewnętrznojęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: uniwersalizacja; multiwersalizacja; pleonazmy i tautologie; nowe tendencje w systemie gramatycznym.	W1, W2, U1, U2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Uzyskanie pozytywnej oceny z kolokwium ustnego. Kryteria oceniania: 5,0 - znakomita wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; znakomite umiejętności rozpoznawania innowacji i zmian językowych występujących w tekstach mówionych i pisanych, również elektronicznych, a także wyboru właściwych narzędzi do oceny innowacji, doboru środków językowych optymalnie dostosowanych do sytuacji komunikacyjnej, rozpoznawania i rozróżniania widocznych w tekstach tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, korzystania z dostępnych źródeł ortopedycznych; znakomite kompetencje personalne i społeczne przejawiające się w podejmowaniu dyskusji nad statusem poprawnościowym form językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych, przekonującym uzasadnianiu prezentowanej przez siebie postawy wobec języka oraz kompetentnym popularyzowaniu wiedzy z zakresu kultury języka polskiego; 4,5 - bardzo dobra wiedza z wyżej wymienionego zakresu; nieco mniejsze ww. umiejętności; nieco mniejsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego; 4,0 - dobra wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; możliwe niedociągnięcia w zakresie umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego; 3,5 - zadowalająca wiedza z wyżej wymienionego zakresu; znacznie mniejsze umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabe kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego; 3,0 - zadowalająca wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; niewielkie umiejętności analizowania, z licznymi błędami, tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; brak kompetencji personalnych i społecznych w zakresie krzewienia kultury języka polskiego; 2,0 - niezadowalająca wiedza z zakresu określonego powyżej oraz będące tego następstwem dalsze braki w zakresie efektów kształcenia zdefiniowanych dla przedmiotu.

Literatura

Obowiązkowa

1. Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce, red. K. Kłosińska, Warszawa 2013.
2. Jadacka H., Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia, Warszawa 2005.
3. Karpowicz T., Kultura języka polskiego. Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa 2009.
4. Markowski A., Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne, Wydanie nowe, Warszawa 2018.
5. Polański E., Zasady pisowni i interpunkcji. Warszawa 2008.
6. Polszczyzna na co dzień, red. M. Bańko, Warszawa 2006.
7. Poprawnie po polsku. Poradnik językowy PWN, oprac. A. Kubiak-Sokół, Warszawa 2007.
8. Waszakowa K., Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny, Warszawa 2005.
9. Wielki słownik ortograficzny języka polskiego z zasadami pisowni i interpunkcji, red. E. Polański, Warszawa 2003 (wyd. 2, Warszawa 2006).
10. Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN, red. A. Markowski, Warszawa 2004.
11. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach. Ostateczny kształt listy lektur określa prowadzący na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	15
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 30
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
HUM_K1_U02	Absolwent/ka potrafi posługiwać się w mowie i piśmie różnymi stylami funkcjonalnymi polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej oraz specyfiki wykonywanej pracy
HUM_K1_U04	Absolwent/ka potrafi twórczo, samodzielnie i w zespole realizować projekt edukacyjny i zadania badawcze, a także planować i realizować uczenie się
HUM_K1_U05	Absolwent/ka potrafi twórczo, samodzielnie i w zespole rozwijać umiejętności ogólne, dziedzinowe oraz zawodowe, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego i opiekuna praktyki zawodowej
HUM_K1_U07	Absolwent/ka potrafi rozpoznać różne rodzaje tekstów kultury oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację
HUM_K1_U08	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać w mowie i piśmie własne poglądy w sprawach dotyczących kultury, życia społecznego, problemów zawodowych i kwestii światopoglądowych
HUM_K1_U11	Absolwent/ka potrafi przygotować wystąpienia ustne w języku polskim, dotyczące zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem wybranych ujęć teoretycznych, a także źródeł literackich i historycznych
HUM_K1_U12	Absolwent/ka potrafi korzystać z tradycyjnych i cyfrowych źródeł informacji, a także przestrzegać zasad wprowadzania danych do prac oryginalnych
HUM_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie nauk humanistycznych w systemie nauk oraz w stopniu zaawansowanym ich specyfikę przedmiotową i metodologiczną
HUM_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie zaawansowane treści z zakresu historii i polonistyki zorientowane na działania edukacyjne
HUM_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie zaawansowaną terminologię z zakresu wiedzy o języku, literaturze i historii oraz ich konteksty edukacyjne
HUM_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie wybrane szczegółowe teorie i metodologie badań literackich, językoznawczych, historycznych
HUM_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym historię cywilizacji, kultury i literatury polskiej, a także ich rolę w procesie interpretacji tekstów literackich i źródeł historycznych